

HA 19/6-98 Kommunistene fikk millioner fra Sovjet

HAMAR: Millioner av kroner, ferieturer og andre gaver i fleng. Det fikk Norges Kommunistiske Parti og enkeltpersoner i partiet fra Sovjet og andre østblokkland helt fram til 1990.

HA: ROLF BERNTSEN

Det bekrefter boka «Den hemmelige krigen». Disse gavene hadde overvåkingspolitiet tidlig mistanke om. Siden det er ulovlig for politiske partier å ta imot penger fra en fremmed stat, ga det politiet en gyldig og kjærkommen grunn til å overvåke kommunistpartiet og mange enkeltmedlemmer der. En av dem var partiformann Emil Løvlien fra Løten.

2,5 millioner på ti år

Det er dokumenter at fra 1955 til 1965, mens Løvlien ledet Norges Kommunistiske Parti, mottok det 360.000 amerikanske dollar i støtte fra Moskva. Målt i datidas pengeverdi utgjør det vel 2,5 millioner kroner. I dagens verdi blir det 15-20 millioner kroner.

Tørke under Larsen

Denne økonomisk støtten tok til i 1950. Nesten hvert år fra da og til og med 1965 lot Moskva det regne med dollar over det norske kommunistpartiet. I perioden 1966-1977 er det ikke påvist slike utbetalinger. Dette faller godt sammen med den ti-

da Reidar T. Larsen var partiformann. Derimot synes det som om pengestøtten fra Moskva ble tatt opp igjen etter at Martin Gunnar Knudsen tok over som formann. Langt inn i 1980-åra hadde overvåkingspolitiet mistanke om at Norges Kommunistiske Parti fikk penger fra Sovjet. Blant annet på grunn av det overvåket politiet personer og miljøer i partiet.

Takket for ferietur

Sjøl om Reidar T. Larsen var sterkt skeptisk både til de ulovlige tilskuddene fra Moskva og flere sider ved politikken som Sovjet førte, tok han imot tilbudet om ferieturer til østblokklandene. Ved en anledning uttrykte han gjentatte ganger sin store taknemlighet for at han og familien hadde fått feriere på et sanatorium i Bulgaria, og at han hadde fått anledning til å besøke Moskva. Forfatterne av boka «Den hemmelige krigen» slår fast at slike personlige privilegier var en del av de godene særlig ledende norske kommunister nøt godt av.

Fikk penger til 1990

Også Øst-Tyskland ytte store bidrag

til Norges Kommunistiske Parti. Det var helt fram til 1990, og det skjedde enten direkte eller indirekte. For eksempel ga det østtyske kommunistpartiet i 1965 en bil, en Wartburg, til det norske søsterpartiet. Bilen skulle være gevinst i partiloteriet, og den var da verd 16.000 mark. Det samme året bekostet det østtyske partiet landsmøtemapper til NKP. De kom på 4.500 mark.

Det østtyske partiet ga flere gaver til NKP sitt lotteri. Ellers kom støtten i form av blant annet teknisk utstyr, trykkerimaskiner, trykke- og annonsesøtte, utdanningsstipender og spesielt billige delegasjonsreiser og ferie- og kursopphold.

Mindre interessant

Forfatterne av boka «Den hemmelige krigen» slår fast at partiformann Emil Løvlien aldri ble noe stort overvåkingsobjekt. Derimot var overvåkingstjenesten mye mer interessert i Peder Furubotn, som var Løvlien sin rival i en hard og bitter strid i kommunistpartiet. Striden endte i 1949 med at Furubotn og nær 150 andre ble kastet ut av partiet.

Hadde kontakter i NKP

Ifølge boka tyder mye på at overvåkingspolitiet under den striden i Norges Kommunistiske Parti hadde gode og langvarige kontakter på begge sidene. Forfatterne av boka framholder at mange av de rapportene som politiet da fikk om forhold i NKP, utvilsomt var en del av maktkampen i kommunistpartiet. FIKK

MILLIONER: I løpet av ti år mens Emil Løvlien fra Løten var formann i Norges Kommunistiske Parti, fikk partiet 2,5 millioner kroner fra Sovjet. FOTO: HA-ARKIV

✓ dette er saken...

Justisdepartementet tok i 1993 initiativet til en historisk undersøkelse av de hemmelige tjenester sitt samarbeid med blant andre politiske miljøer. Historikerne Trond Bergh og Knut Einar Eriksen ble satt til å gjøre job-

ben. For ei drøy uke siden ble verket «Den hemmelige krigen» gitt ut. Det verket bekrefter og utfyller mye av det som ble avdekket i Lund-rapporten, som ble lagt fram for to år siden.